

TAUSTINFO

MAJANDUSPROGNOOS AASTAISK 2001–2002

Väliskeskond

Võrreldes eelmise prognoositsükliga on väliskeskond oluliselt halvenenud – maailma majanduskasv aeglustunud ja arenguväljavaated ebaselgemad. Kui 2000. aasta sügisel ennustati Euroopa Liidule 2001. aastaks enam kui 3%list majanduskasvu, siis nüüdseks on hinnangud kahanenud ca 2,5%ni. Kasvu aeglustumisele ja inflatsioonisurve vähenemisele on aga mitmed riigid reageerinud rahapoliitika lõdvendamisega, mis peaks kasvu taastumist toetama. Seetõttu arvatasegi, et aeglase majanduskasvu periood jääb suhteliseks lühikeseks.

Eksport, majanduskasv ja selle finantseerimine

Kuigi veel pole selge, kuidas ja kui palju väliskeskonna halvenemine Eestit mõjutab, on see tõenäoliselt lähiajal peamine majanduse arengu riskifaktor. Koos majanduskasvu aeglustumisega väheneb maailma kaubanduslik aktiivsus, mis ilmselt ei jäta mõjutamata ka Eesti ekspordi areng osutada lähiajal suhteliselt heitlikuks Eesti ekspordikaupade ja -teenuste eripära tõttu. Näiteks on allhanketööde perspektiiv ebakindel, muutuda võivad transiidivood ning ka maailma puidutööstuses on suhteline madalseis. Seevastu võrreldes 2000.

aastaga on oma positsioone parandanud kerge-tööstus ja toiduainetööstus. Ekspordi reaalmaht kokku suureneb tänava 8...14% ja 2002. aastal 7...13% (vt tabel 1b).

Ebakindel olukord maailmas vähendab ka Eesti majanduskasvu väljavaadet. Kui eelmisel sügisel tundus olevat võimalik saavutada 5...6%list kasvu, siis nüüd on 2001. a prognoosi alandatud 4,5...5,3%ni. Kahanevat välisnõudlust peaks siiski kompenseerima suurem sisenõudlus. Pärast kaks aastat kestnud madalseisu on oodata investeeringunõudluse taastumist ning investeeringute osakaalu suurenemist SKPs. Seda kinnitavad muu hulgas ka Eesti Konjunktuuriinstituudi poolt küsitletud ettevõtjad. Täiendav investeeringunõudlus on eelkõige seotud vajadusega tootmist kaasajastada ja viia see vastavusse arenenud tööstusriikide üldiste nõudmistega. Lähiaastatel on kavas ka ulatuslik infrastruktuuriobjektide rekonstrueerimine, mis samuti investeeringute mahtu suurendab. Keskvalitsuse investeeringuplaanid on tänava varasemast isegi tagasihoidlikumad, aga eelolevail aastail nõuab Euroopa Liidu abiprojektide kaasfinantseerimine nende panuse suurendamist. Eratarbijate kindlustunne on rahuldav, soodsad intressimäärad ning laenu- ja liisingutingimuste lihtsustumine pigem soodustavad tarbimist. Siiski hoiab jätkuvalt kõrge tööpuuduse tase tarbimise kasvu tagasi.

Tabel 1b. Olulisemate majandusnäitajate prognoos

	2000	2001	2002
SKP kasv (%)	6,4	4,5...5,3	5,1...5,7
Ekspordi kasv (%)	32,8	8...14	7...13
Investeeringud (% SKP suhtes)	24,1	25...27	25...27
Kaupade ja teenuste saldo (% SKP suhtes)	-4,3	-5...-7	-5...-7
Jooksevkonto saldo (% SKP suhtes)	-6,8	-7...-9	-7...-9
Tarbijahinnaindeksi kasv (%)	4,0	5,7...5,9	3,7...4,2

Suure osa investeeringute eesmärk on efektiivsuse kasv ning palju uusi töökohti need endaga kaasa ei too. Ka jätkuv restruktureerimine hiljuti erastatud ettevõtetes vähendab töökohtade arvu. Mõnevõrra suurendab seda aga teenuste sektori laienemine. Lähiaastail tööpuudus siiski märgatavalt ei vähene.

Seoses investeeringute kasvuga suureneb ka impordi maht ning kaupade ja teenuste bilansi puudujääk. Viimane võib paaril järgneval aastal suureneda 5...7%ni SKP suhtes. Investeeringuaktiivsuse taastumist ning jooksevkonto seisu halvenemist oodati juba eelmises prognoositsüklis. Käesolevas tsüklis on jooksevkonto puudujääk infrastruktuuri objektide ulatusliku rekonstrueerimise tõttu prognoositud ca ühe protsendipunkti võrra suuremaks.

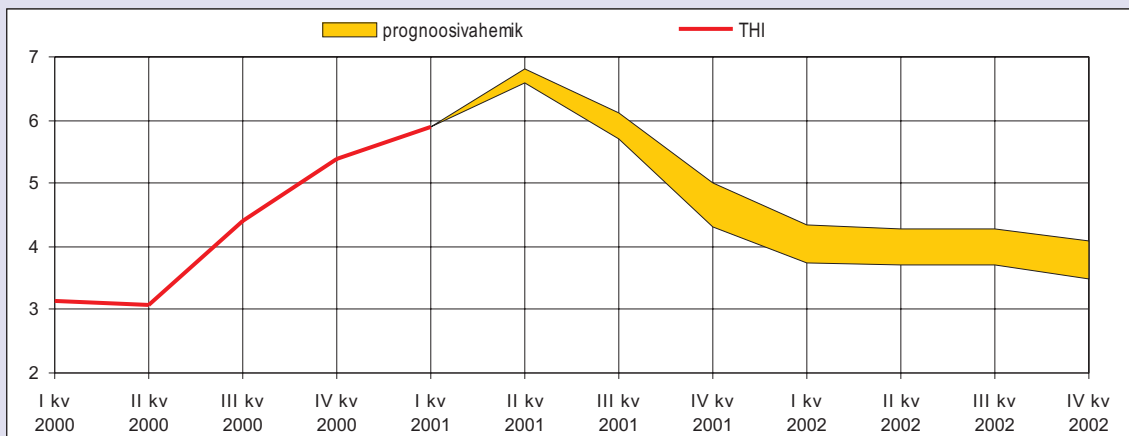
Majanduskasvu finantseerimises mängivad jätkuvalt rolli nii sisemine kui ka välissektor. Finantssektori seis on tugev ja ta on piisavalt valmis majanduskasvu rahastama. Ka võib 2001. a lõdveneva välismaise monetaarkeskkonna mõju uute oluliste riskide mitteilmnemisel Eestisse osaliselt üle kanduda. Eeldatavasti säilib vähemalt tänavu tendents, et kodumaine laenamine tugineb suures ulatuses kodumaistele hoiustele, pikemas perspektiivis on pangagrupidel võimalik kodumaise laenuportfelli kasvatamiseks ka täiendavat väliskapitali kaasata.

Siiski on majanduskasvu rahastamiseks vaja ka välisressursse. Jätkuvalt tuleb väliskapital Eestisse peamiselt otseinvesteeringutena. Kuigi jooksevkonto puudujääki finantseeritakse osaliselt võlgnevust mittetektitava kapitaliga, on välisvõla mõningane kasv siiski vältimatu, kusjuures peamiselt on tegu erasektori välislaenudega.

Tarbijahinnad

Sügisel prognoositi, et 2001. aastal osutub tarbijahindade kasv kiiremaks kui eelmisel aastal. Eeldati, et aasta alguses on hinnatõus kiire, hiljem aga on tänu välismaise hinnasurve vähenemisele oodata inflatsioonitempo aeglustumist. Tegelik hinnakasv osutus I kvartalis prognoositust isegi jõudsamaks, seda peamiselt välismõju tõttu. Oli ju eelmises prognoosis eeldatud nafta hinna alanemist alates 2000. a lõpust ja Ameerika dollari odavnemist, mis kumbki ei realiseerunud. Ka on loomataudide tagajärjel aset leidnud toiduainehindade tõus Euroopas, mille mõju on Eestis täiendavalt hinnatõusu kiirendanud.

Siiski võib arvata, et Euroopa Liidus jääb hindade kõrgeim kasvutempo II kvartalis ning aasta teises pooles toimub märgatav inflatsiooni aeglustumine. Seega peaks ka Eestis aasta lõpus avatud sektori hinnakasv märgatavalt aeglustuma.

Joonis 1b. Tarbijahinna kasvu prognoos (%)

Tuginedes taastunud sisemaisele nõudlusele, tõsteti 2001. a algul mitmeid administratiivselt reguleeritavaid hindu. Esimeses kvartalis tõusid nii elektrienergia, telefoniteenuste, muude elukondlike teenuste kui ka ühistranspordi piletihinnad. Kuigi aasta teises pooles märgatavat teenusehindade tõusu ei toimu (võimalik, et mõned administratiivsed hinnad isegi alanevad), hoiavad aasta alguse hüpped suletud sektori hinnataset kõrgel kogu aasta. 2002. aastal nii ulatuslikke hinnatõuse ei ole esialgu ette näha ning

suletud sektori inflatsioonitempo peaks olema 2001. a omast aeglasem. 2002. a administratiivsetest hinnamuutustest tuleb märkida mõnede maksumäärade muutumist tänu uue käibemaksuseaduse kehtimisele, samuti soojusenergia võimalikku kallinemist.

Sõltuvalt välistegurite arengust aasta teisel poolel on 2001. a tarbijahinna kasvuks oodata 5,7...5,9%, 2002. aastal tõusevad tarbijahinnad 3,7...4,2% (vt joonis 1b).